

על לוח לַפְּנוֹ / א. מרגלית, "קל וחומר"

רציתי לקנות לוח לקראת השנה החדשה. זה כבר כמה חדשים, כשנים עשר או שלושה עשר פחות משהו (אם להתחשב בכך, שהשנה החולפת היא שנה מעוברת) שרציתי לקנות לוח חדש, נקי, בלי חרטה, בלי מחיקה, עם המון מחשבות טובות. אמרתי לזבן בהטעמה, שרצוני בלוח לשנה החדשה. הוא הוביל אותי אל האיציטבה ואמר: יש כאן מבחר עצום, בבקשה.

"מבחר עצום". הרגשתי שהביטוי הממוסחר הזה נכנס מבגדי השיגרה שלו אל איציטבה חגיגית; כמה אפשרויות, כמה הזדמנויות, כמה מעשים, מבחר עצום של בחירה מוטל לו על האיציטבה. ונגשתי לשלופ מן המדף את הלוח הראשון.

בקצות אצבעותי רעד משהו. איזו פגישה עלומה עם עתיד עוטה מסך של גליונות לבנים המחכים

בתור ליד רושמת, גודש עצום במעטה של ריקנות חגיגית פגש את עיני עם פתיחת הלוח. היה זה לוח כיס.

ספרון קטן וחסר יומרות שאפשר להטילו לכיס בלי שיטיל בו רישום של כלום, לוח של שנה פרקטי, היודע את נפש בעליו, את כיסו הקטן ואת שכחותיו הגדולות.

לא! - התנערתי. כל התקוות, כל ההבטחות של הרצונות שלי שקשרתי לראשה של השנה החדשה פתאום נתגמדו לעיני, ובמקום שרצו להיות גדולים ונועזים, נצטמצמו להם אל הפורמט הזעיר הזה ושקעו אל מעמקי כיס נשכח.

שנה שלימה מוטלת בכיס - צירוף של מילים בלבד, אבל צירוף קשה. וכל השנים שלי המוטלות אי שם איימו לצרף את זאת שרציתי לעשותה אחרת - אל הצוואת המשמים והשכוח שלהן.

ידעתי שלא אקנה את הלוח הזה, וידי התהלכה על פני המדף. היא החריגה מן השורה לוח של קיר עב דפים. כל יום עליך לתלוש ממנו דף ולזרוק אותו. כלפי עיניך יבהיק רק ההווה, מה שהיה אתמול כבר הלך לאשפתות.

ידעתי שגם את הלוח הזה לא אקנה. לוח ללא אתמולים הוא כוזב. כשהמבט שלך תווה על האתמול ובמקומו הוא מוצא קיר של אבן, חוזר לו המבט כלעומת שבא ואין עמו לא כאב, לא חרטה, לא לקח אף לא פחדו של עבר שחלף. תמיד הווה מנותק מכל חוט וקשר, חוליה חסרת שידרה.

והיה שם פנקס גדול. כל יום השתטח לו על עמוד שלם, ולאורכו של העמוד נרשמו סימוני השעות. אתה צריך לכתוב בשורות את אשר תעשה בשעות. כמעט שזה דיבר ללב. סוף סוף לוח המכיר, שלא רק הימים מרכיבים את השנה, כי גם היום מתפצל לשעות, ואין לך דבר שאין לו שעה. אם אתה מציית ללוח אתה חושב מה עליך לעשות בשעה שמונה ומה בתשע ומה באחת עשרה. אבל זה היה לוח משרדי. כך בפרוש נכתב על המעטפה, ובפנים מדורים לכתובות, ולמספרי טלפונים ותיבות דואר, ומספר שרות הגז, והמכבסה, והחשבון שבבנק.

הנה, כך פורטים ימים גדולים למעות קטנות. ראיתי בשקיפות מדפי הלוח הזה כיצד אוסרים את השנה החדשה וכופתים אותה אל תקנון משרדי. איך מוחים את כל סכוייה בניר פחם משרדי ומציבים אותה בשורה הארוכה של שנים עייפות פרוצדורה ונמקות באבק ארכיונים.

צר היה לי על השעות שלידן תירשם אסיפה פלונית או רשימת הקניות והסידורים. לא לקחתי, כמובן, את הלוח הזה, שזמם לשים בסד של תיקים ומכתבות את מיטב משאות הנפש.

ישנם לוחות לסיבוב: בתנועת יד סיבובית אחת אתה עובר על פני כל תאריכי השנה ועושה את הדרך הארוכה הזו במהירות. האין זה מהר מדי? האם איו בזה, כדי להרגיל את האדם להשלמה עם עובדת הימים החולפים כהרף עין? הנה, הזיז את הדיסקית, ועברו לפניו ביעף מעבר ללוחית הקרטון תשרי עם חשון וכסלו וטבת. זה יחלוף, אכן, אבל כל כך מהר ובכל כך אפס מעשה?! לא! - שמעתי קול פנימי בוקע ומתחנן. כל תקוותי רטטו שם מעבר לצלופן הלוח, והתחננו על נפשן.

הרגשתי שידי מגששת על פני הלוח והוא במעטה הפלסטי הירוק, שאפשר לתחוב אל תוך כריכתו המהודרת כל שנה לוח אחר. יותר מדי יקרה - הסביר לי בעל החנות - הכריכה הזו יקרה מדי, מכדי שרק לוח של שנה אחת יתכנס אל תוכה. לפיכך הותקנה הכריכה כך, שאפשר יהיה בכל שנה לכרוך בה לוח חדש.

לא, אקנה אותה - שמעתי את קולי בהחלטה נחושה שאיזו מרירות נשלחה אל תוכה ממעמקים. השנה החדשה שלנו נעשתה טפלה

לה לעטיפה. ואף כאן זמם משהו לשעבד את התוכן למרותם של גינונים חיצוניים. נוח לו שהשנים יחלפו ובלבד שהכריכה תעמוד לה
 בנצחיותה, כבר הוא מדבר בהרגשת "חבל" על מעטפת הפלסטיק ולא איכפת לו על השנים הנבלות.
 ואז הציע לי הזבן לוחות קטנים וגדולים, מלבניים ומעוגלים, עם עמודים מפוספסים, שיצרו אצלי הרגשת ביטול זמן, ועמודים חשופים
 שנתנו לי תחושה של ריקנות, לוחות שהתאריך רשום על אורך כל הדף והם אימתניים ומאיימים, וכאלה שתאריכם מתחבא בשוליים
 כאילו רצה להתעלם במפלשי לובן הגליון.
 כשיצאתי מן החנות בידיים ריקות, ידעתי שרק לוח התלוי על קירות הלב, היודע להצטנע וגם להתבלט, ושתאריכיו מעורבים עם
 עמקות התודעה ורשומים בחרט המעשה הוא הראוי לרכישה.

”חסד ואמת אל יעזבוך...כתבם על לוח ליכר”

השלימי את הטבלה בעזרת הקטעים שקראת

סוג הלוח	תאורו	הסיבה לשלילתו

לאיזה לוח הכוונה במשפטים הבאים ש:

- א. "היודע נפש בעליו" _____
- ב. "חוליה חסרת שדרה" _____
- ג. "כל תקוותי רטטו מעבר לצלופן הלוח" _____
- ד. "זמם לשים בסד של תיקים ומכתבות את מיטב התחינות" _____
- ה. "זמם משהו לשעבד את התוכן למרותם של גינונים חיצוניים" _____
- ו. "הידע גם להצטנע וגם להתחבט" _____

לוח - לב

מהו השווה ביניהם? _____

מהו השונה ביניהם? _____

- * לוחות השנה מסמלים התיחסות של בני אדם אל הימים החולפים. חשבי, איזה סוג של אדם מסמל כל אחד מהלוחות?
 * "רק לוח התלוי על קירות הלב הוא הראוי לקניה". כתבי את יתרונותיו ע"פ חסרונות האחרים. השתמשי בציטוטים מן הקטע.
 * עייני בירמיהו פרק י"ז פסוק א' - כיצד מתאים פסוק זה לדברי הסופרת בסוף הקטע?
 * "ואברהם זקן בא בימים בא בימים" - שכל הימים באים אצלו בחשבון. מה הקשר למאמר?